

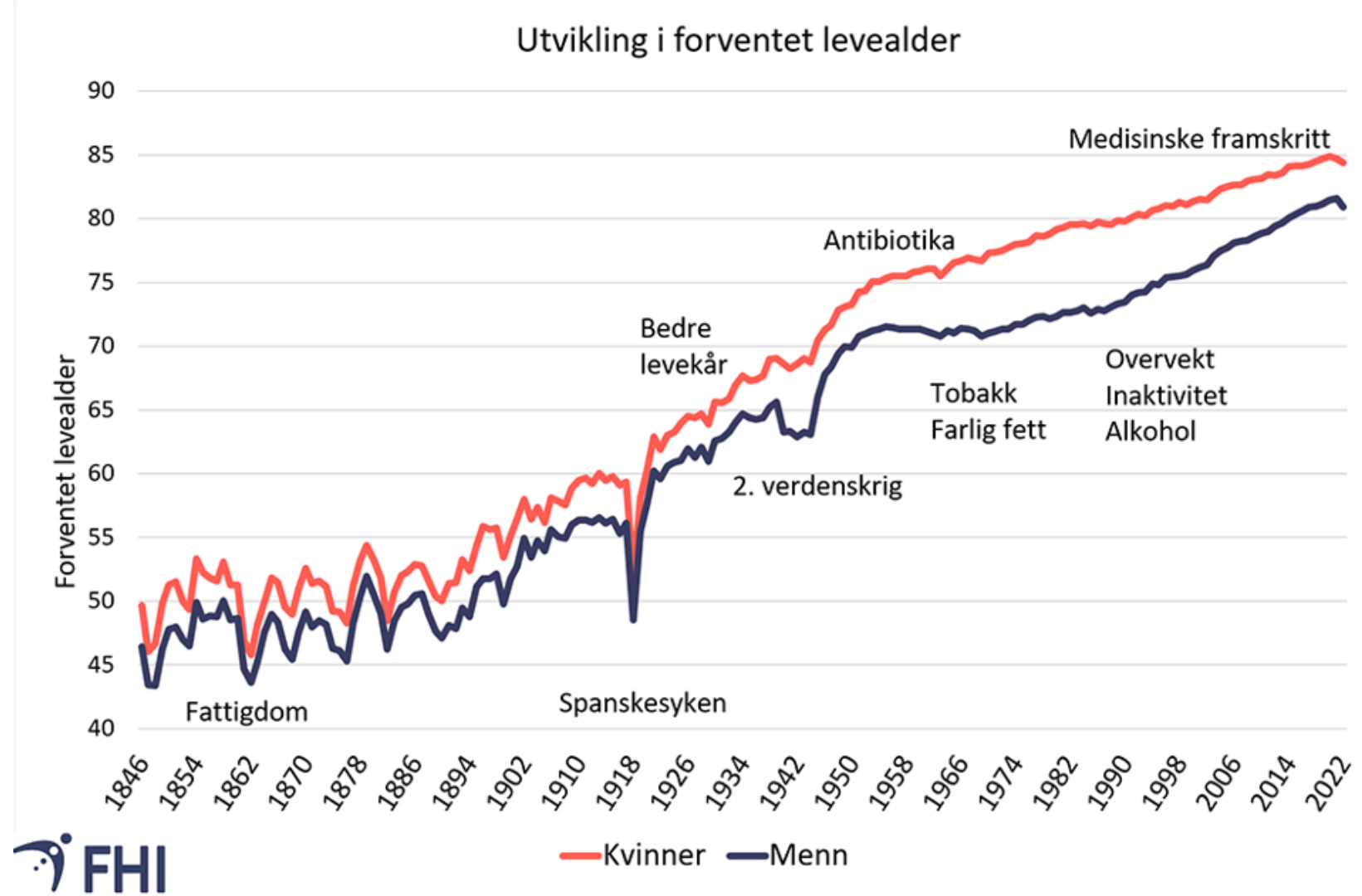
TILPASNING TIL ØKENDE ALDERSGRENSER I PENSJONSSYSTEMET

Pensjonsforum,
2024-04-26

LIV

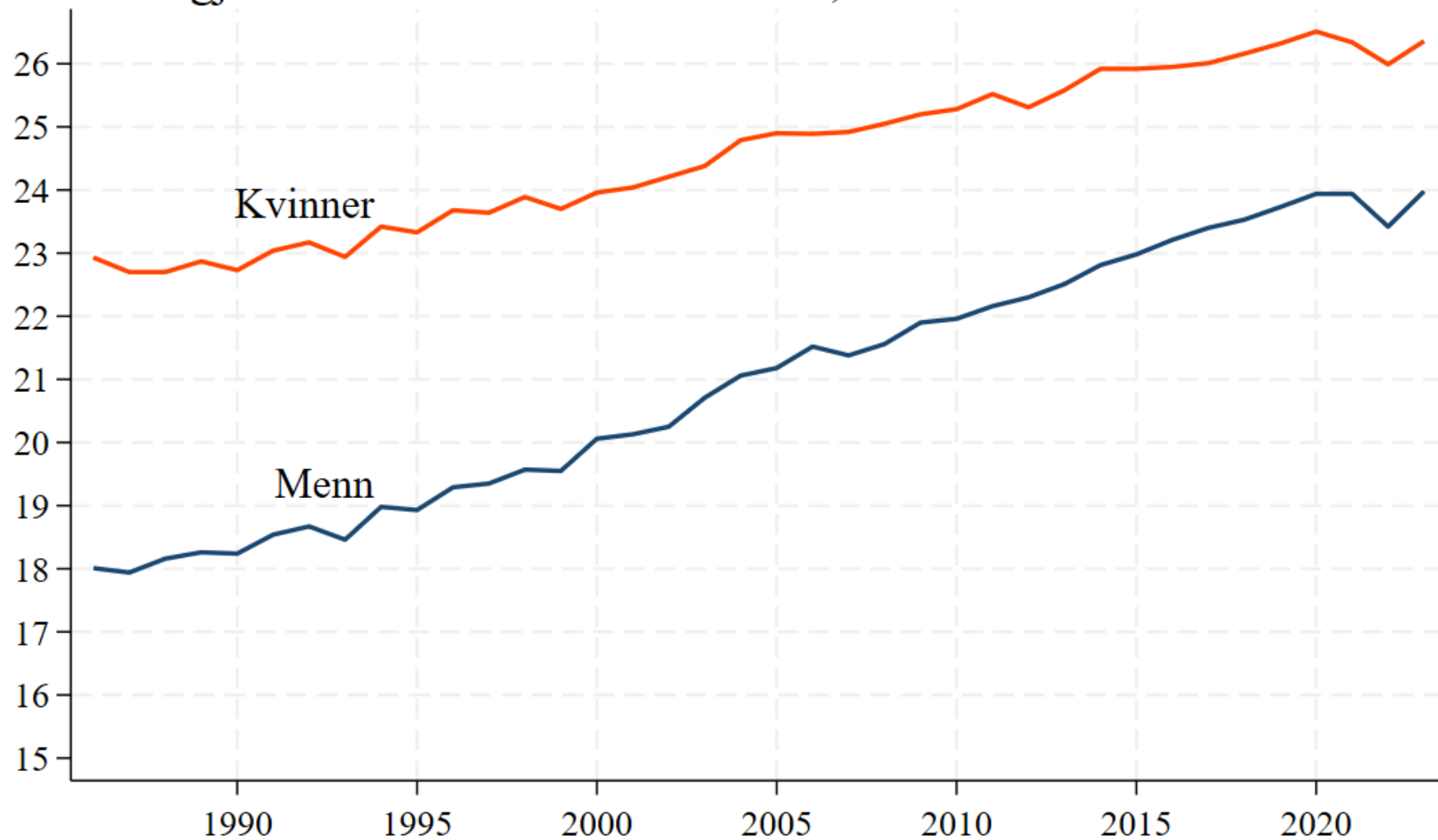
- Økende levealder er gode nyheter! Mer liv!
- Spedbarnsdødeligheten har stupt
- Også dødelighet i alle andre aldersgrupper har sunket
- Siden 2000-tallet har mye av økningen kommet etter 60+
- I tillegg kommer redusert fruktbarhet

Kilde: Bævre K. Forventet levealder i Norge. I: Folkehelse rapporten - Helsetilstanden i Norge [nettdokument]. Oslo: Folkehelseinstituttet [oppdatert 2023-11-30; lest 2024-04-10]. Tilgjengelig fra: <https://www.fhi.no/he/folkehelse rapporten/samfunn/levealder>

Forventet gjenstående levetid ved alder 60, 1986-2023

Kilde: Statistisk sentralbyrå, tabell 05375: Forventet gjenstående levetid, etter kjønn, alder og år

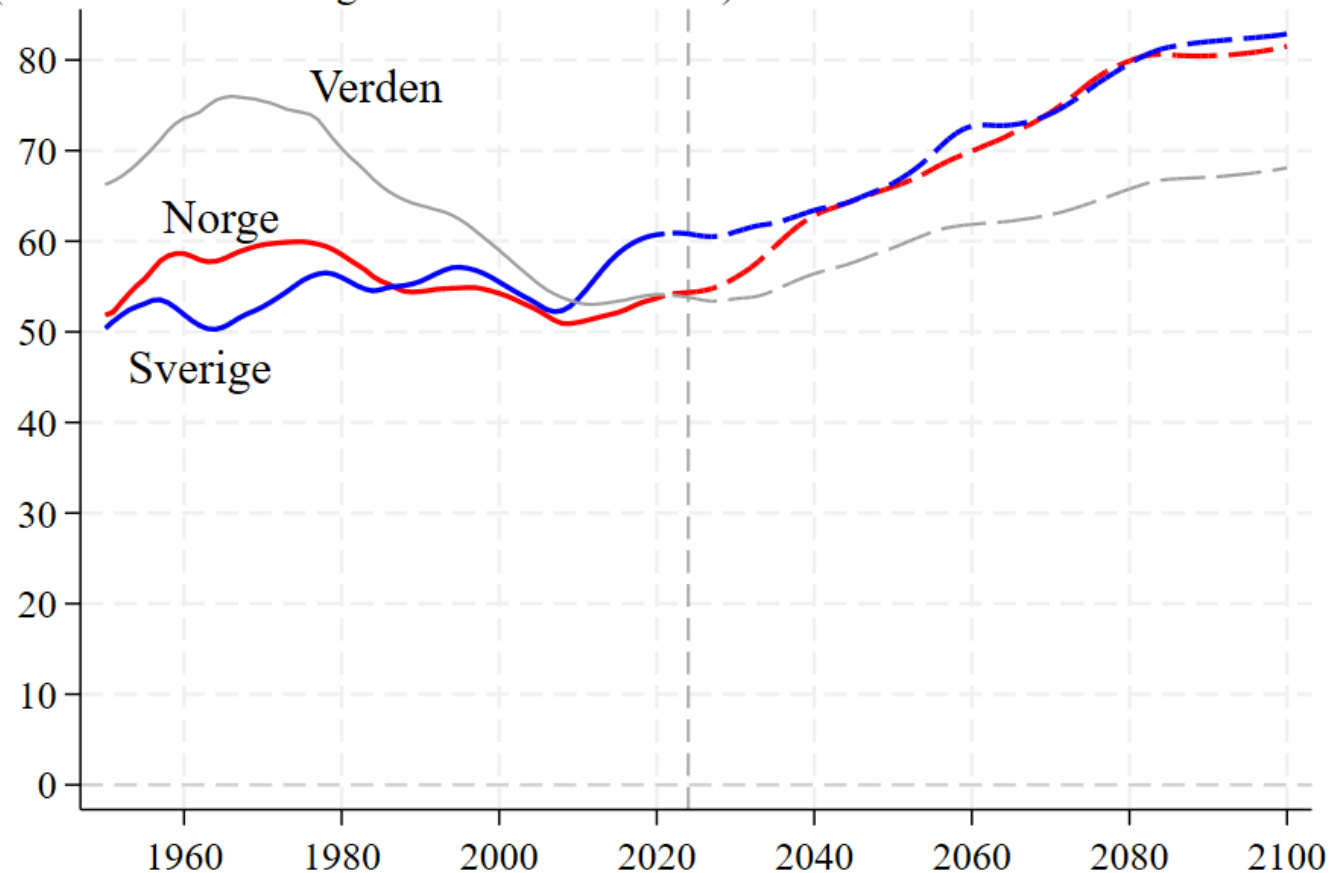

ALDRENDE BEFOLKNING

- Krever tilpasninger
- Figur: Forsørgerbyrde
Antall i alder 0-14 og 65+ relativt til antall 15-64
- Utgangspunktet for pensjonsreformen
 - Levealdersjustering
 - Regulering
 - Opptjeningsregler
 - Fleksibelt, nøytralt uttak av pensjon
 - Kombinasjon av arbeid og pensjon
- Dramatisk forbedret helse for 50+

Forsørgerbyrde 1950-2100

(antall i alder 0-14 og 65+ relativt til 15-64)

POLITIKKRESPONS

- Liknende situasjon i andre land
- Ulike typer politikkrespons
 - Økt pensjonsalder direkte
 - Endring av tidligpensjonsordninger
 - Tilpasning av pensjonsnivået
 - Sterkere sammenheng mellom arbeid og pensjon
 - Styrke insentivene til arbeid mot slutten av arbeidslivet
- Insentivere arbeid og senere avgang
- Redusere utgiftsveksten

FORSKNING PÅ PENSJONSALDERSGRENSER

- Mange land med reformer av mange ulike elementer, inkludert aldersgrenser
- Godt grunnlag for forskning og å lære av hverandre
- Noen overordnede resultater:
 - Aldersgrenser er «harde»
 - Mekaniske effekter på uttak
 - Mindre, men tydelige effekter på arbeid
 - Sprikende effekter på mottak av andre ytelser
- Også mange ulike pensjonssystemer
- I mange andre land er pensjonsuttak fortsatt sammenkoblet med avgang

ALDERSGRENSENER I NORGE (OG SVERIGE)

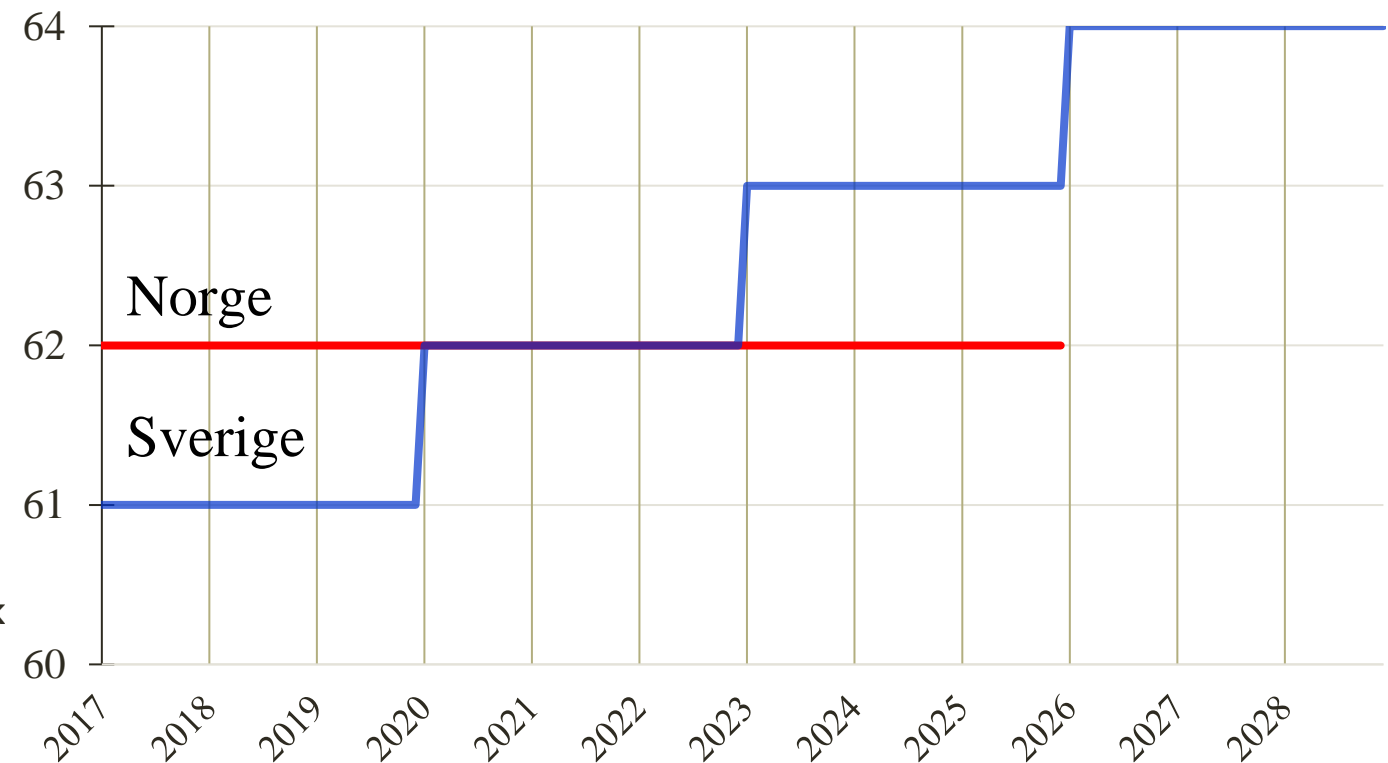
- I Norge (og Sverige): Flexibelt uttakstidspunkt og fri kombinasjon av arbeid og pensjon
- Aldersgrenser dermed mindre avgjørende for atferd
- Levealdersjusteringen gir mulighet selvtilpasset (økt) avgangsalder
- Aldersgrensene har likevel noe å si
- «Økte aldersgrenser i pensjonssystemet vil understøtte pensjonsreformen ved å bidra til at flere står lengre i arbeid.»
- «Økte aldersgrenser kan også øke gjennomsnittlig alderspensjon og dermed gjøre pensjonssystemet mer sosialt bærekraftig (Meld. St. 6 (2023-2024))»
- Økte aldersgrenser bidrar til tilpasningen til levealdersjusteringen

NEDRE ALDERSGRENSE FOR PENSJONSUTTAK I NORGE VS. SVERIGE

- Folk lever stadig lenger
- Og tar ut pensjon tidlig
- Sverige har økt aldersgrensene
- Norge kommer etter
- Prosjekt: Virkning av økt nedre uttaksalder i Sverige.
- Med:
 - Johannes Hagen, Jönköping IBS
 - Alireza Khoshghadam, Jönköping IBS
 - Stefanie König, Inspektionen för socialförsäk

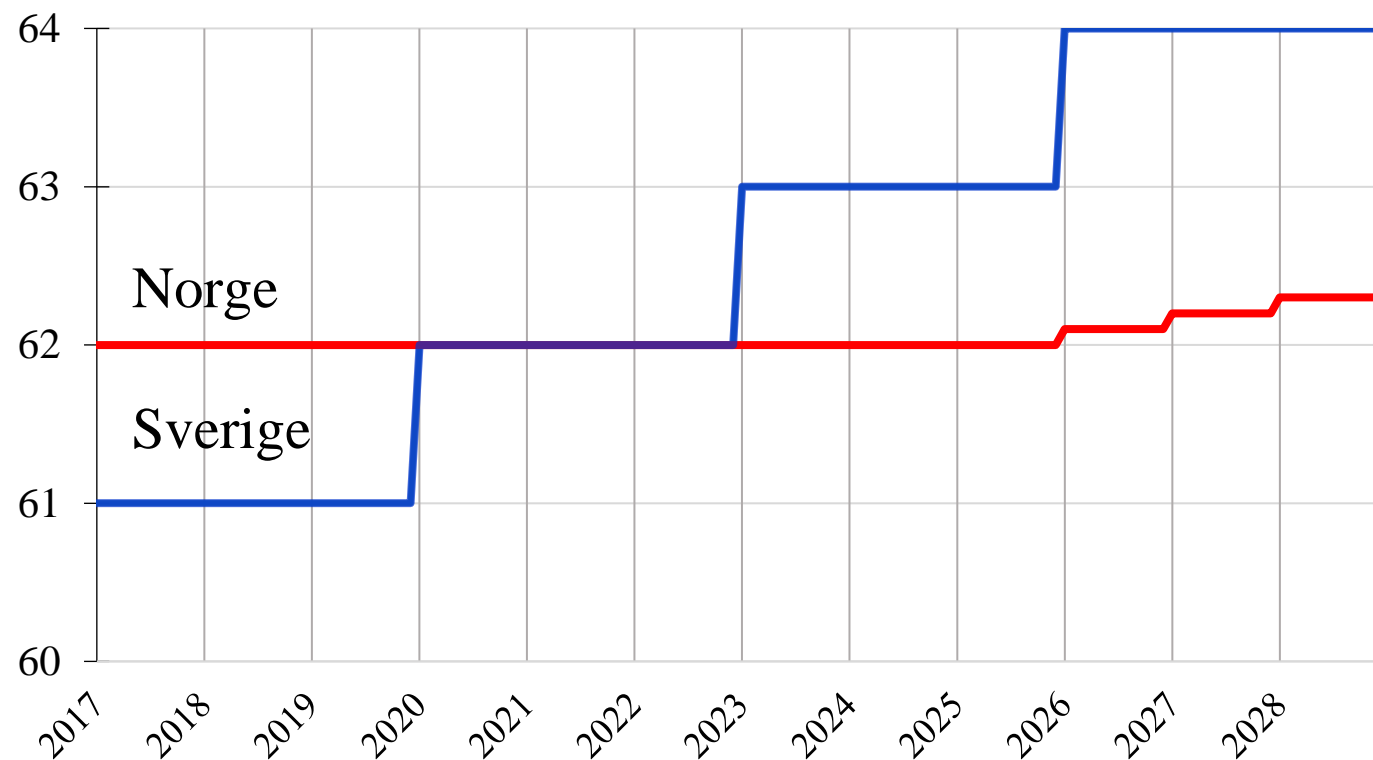
Nedre aldersgrense for uttak av alderspensjon

NEDRE ALDERSGRENSE FOR PENSJONSUTTAK I NORGE VS. SVERIGE

- Folk lever stadig lenger
- Og tar ut pensjon tidlig
- Sverige har økt aldersgrensene
- Norge kommer etter
- 2/3 av veksten i levealder
- Prosjekt: Virkning av økt nedre uttaksalder i Sverige.
- Med:
 - Johannes Hagen, Jönköping IBS
 - Alireza Khoshghadam, Jönköping IBS
 - Stefanie König, Inspektionen för socialförsäk

Nedre aldersgrense for uttak av alderspensjon

DET SVENSKES PENSJONSSYSTEMET

- Ligner på det norske
- Stor reform i 1998 (à la den norske reformen i 2011)
 - Fra ytelsesbasert til innskuddsbasert pensjon
 - Fra bestårsregel (beste 15 av 30) til alleårsregel
 - Levealdersjustering av utbetalingsnivået
 - Fleksibelt, nøytralt uttak fra alder 61
 - Normal pensjonsalder 65
- Reform iverksatt i 2020
 - **Nedre uttaksalder hevet fra 61 til 62**
 - (riktålder (normalder/styrende pensjonsalder), stillingsvern)

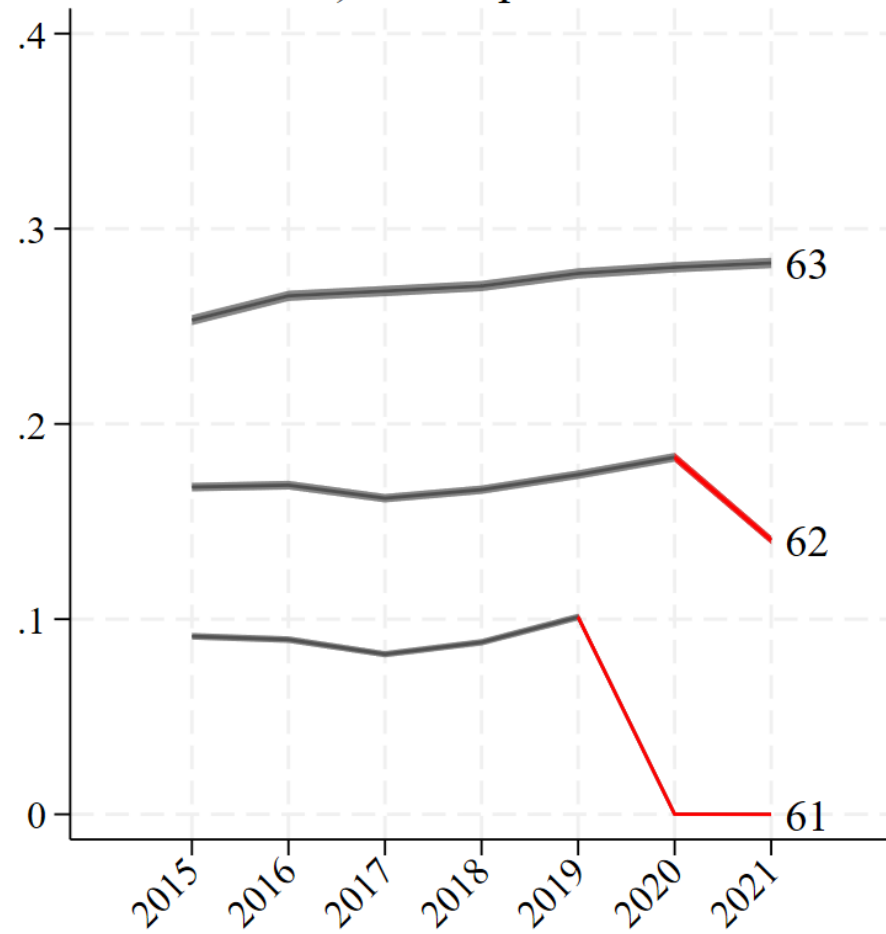
DATA OG METODE

- Svenske registerdata
- Alder 61-63, 2015-2021
- Utfall
 - Alderspensjon, Tjenestepensjon
 - Sysselsetting, Inntekt, Disponibel inntekt
 - Sykepenger, Uføretrygd
- Metode: Difference-in-differences med 63 år som kontrollgruppe
- I fravær av reform, ville 61- og 62-åringene hadde samme utvikling som 63-åringene
- utfordringer: Andre ting som skjedde samtidig

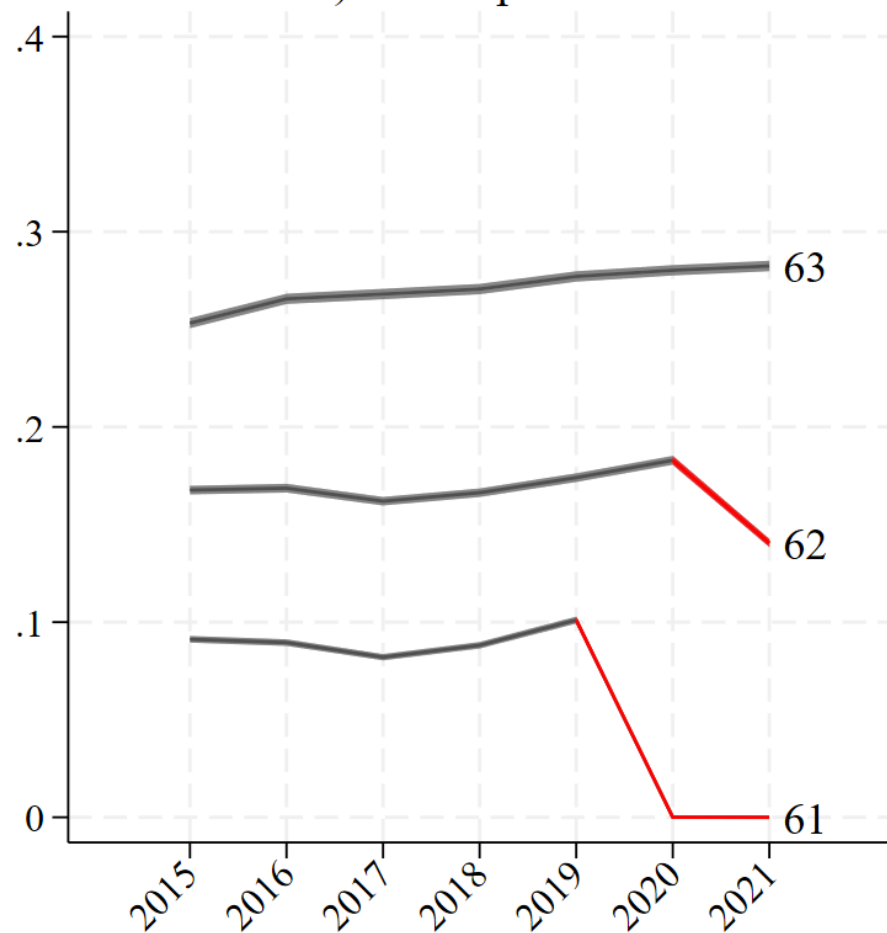
SVERIGE

a) Public pension

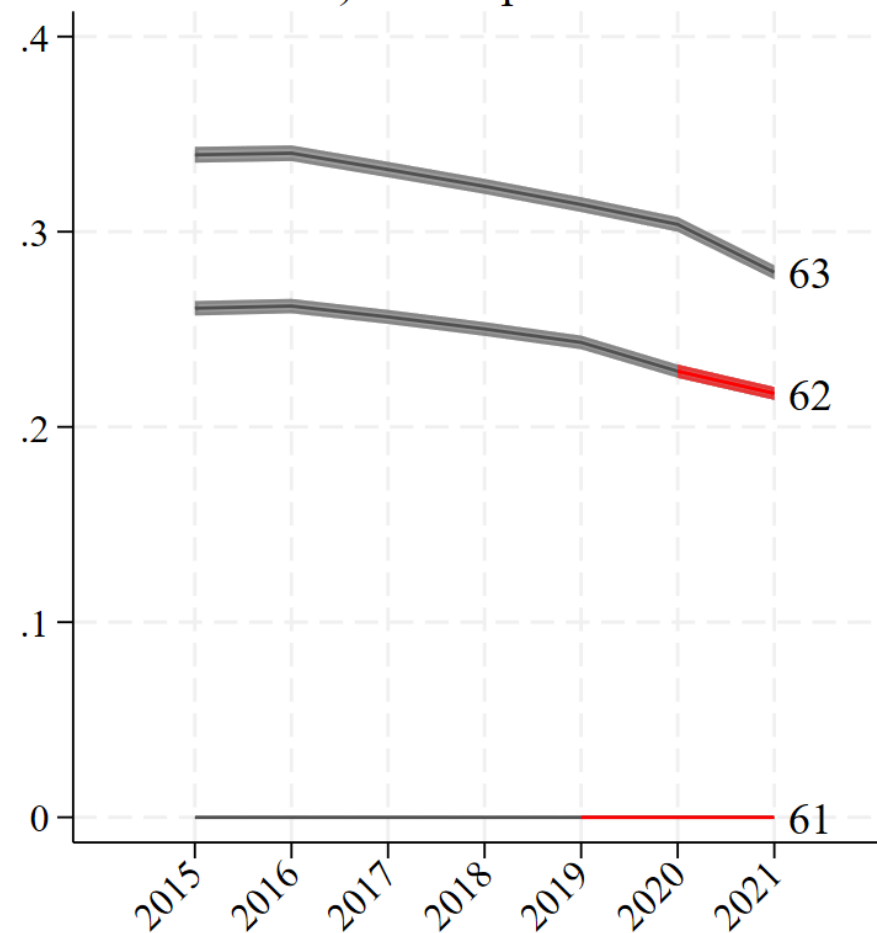
SVERIGE

a) Public pension

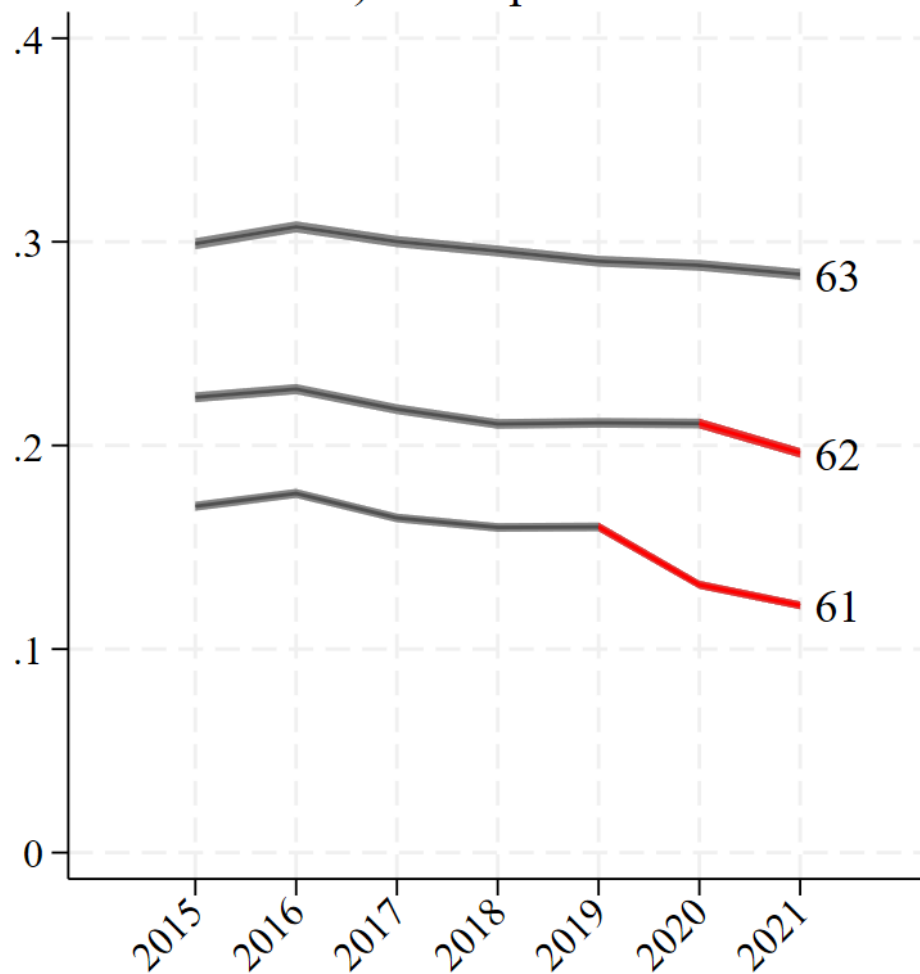
NORGE

a) Public pension

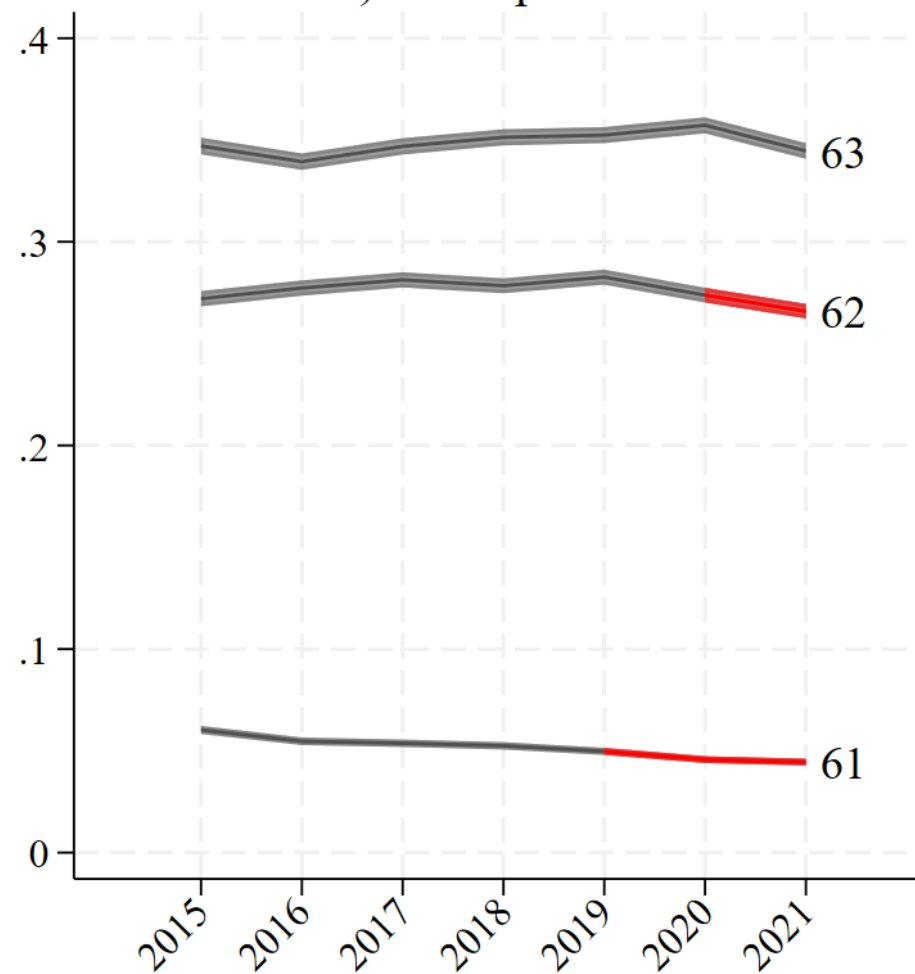
SVERIGE

b) Other pension

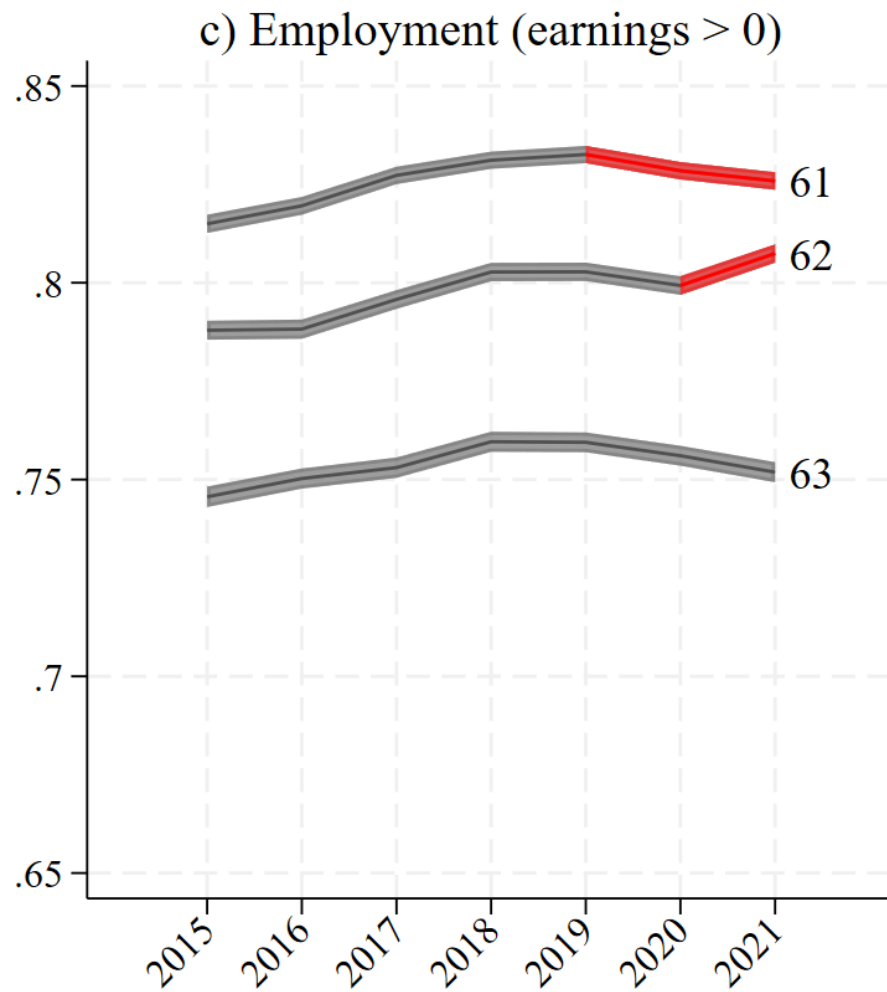

NORGE

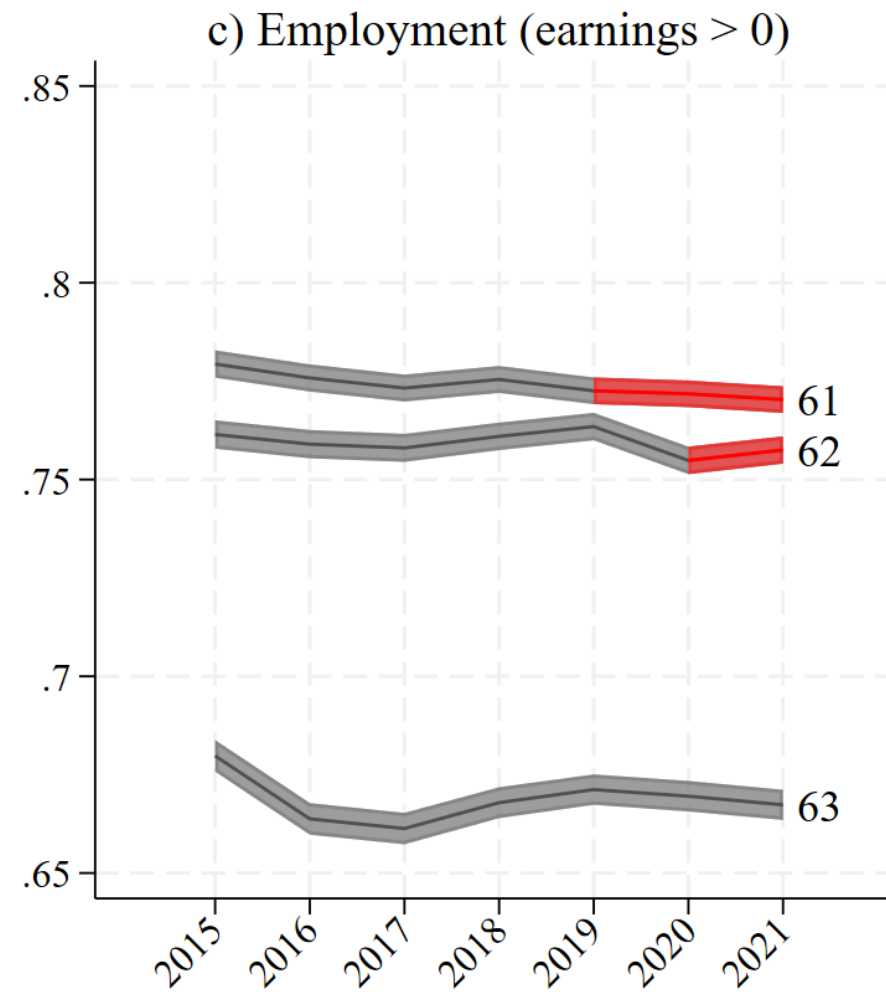
b) Other pension

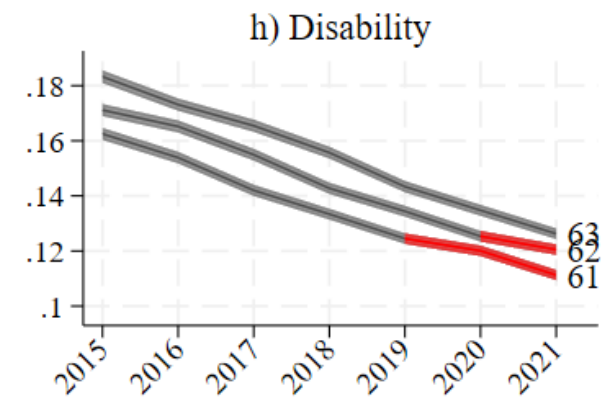
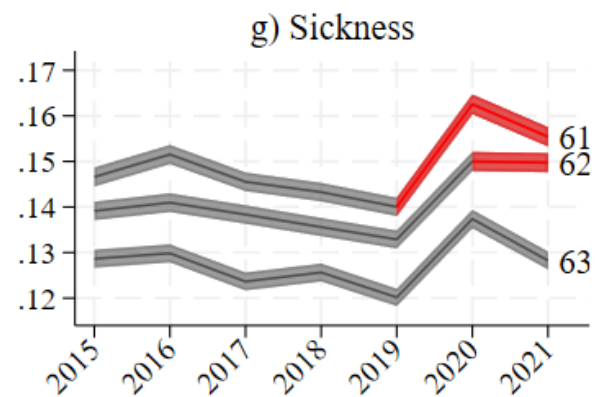
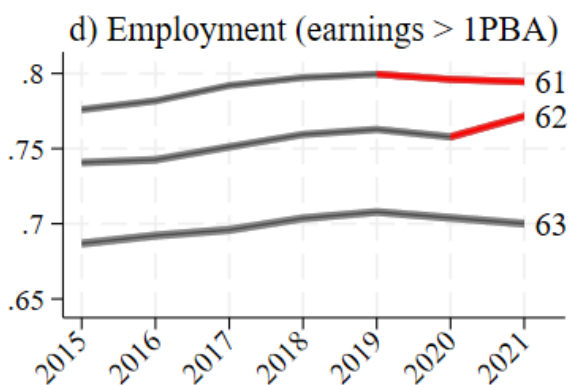
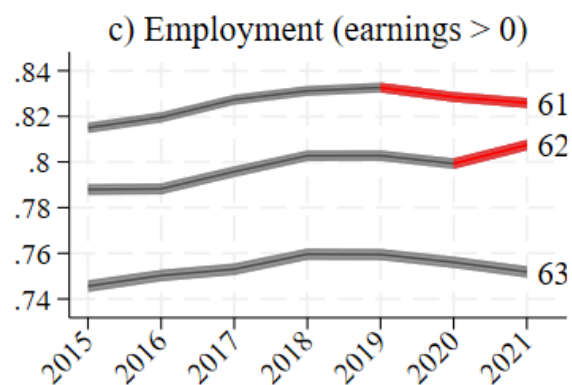
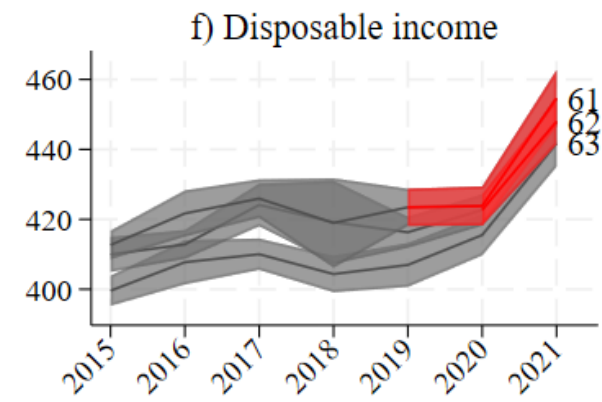
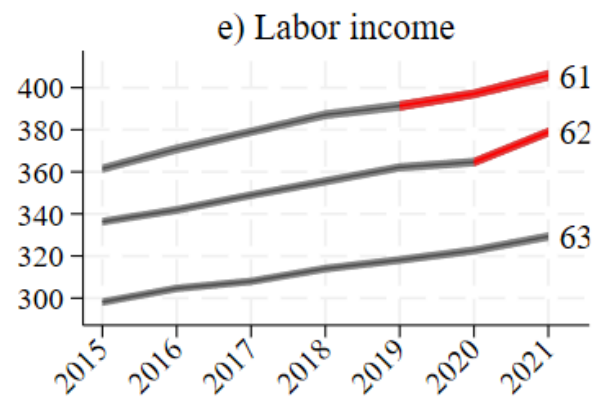
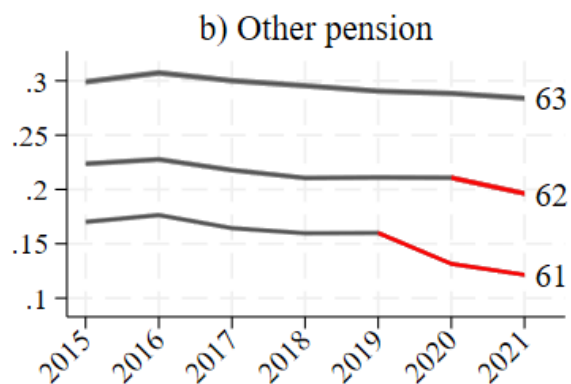
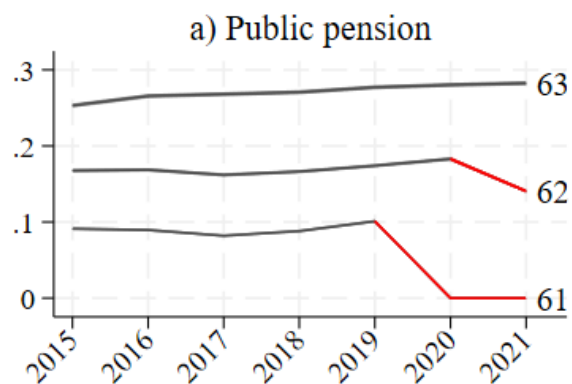
SVERIGE

NORGE

TIDSTRENDER I UTFALL

ESTIMERTE REFORMEFFEKTER (1)

Figure 2: Effect estimates for the whole population

ESTIMERTE REFORMEFFEKTER (2)

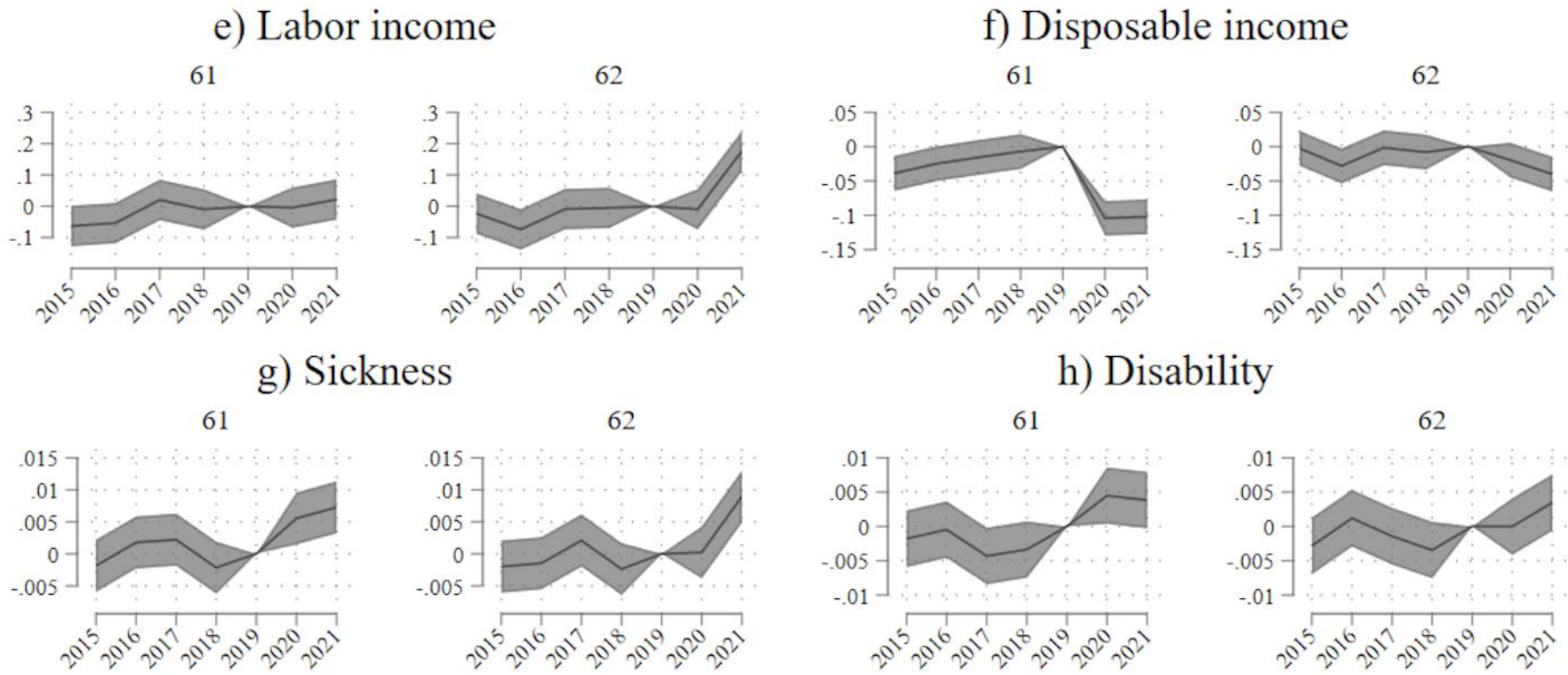
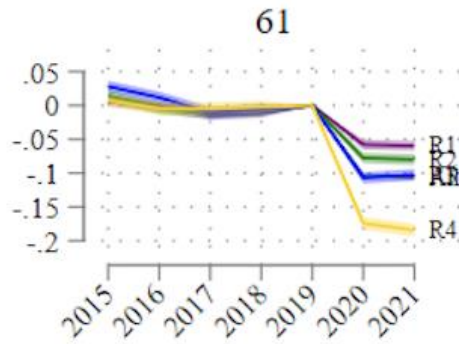

Figure 2: Effect estimates for the whole population

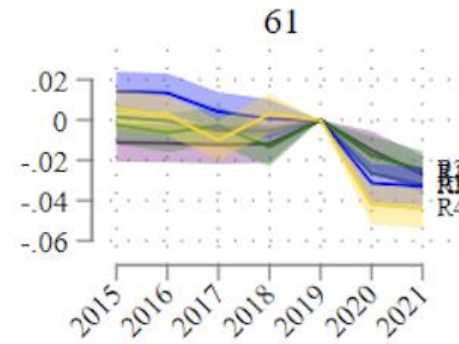

Pension claiming propensity quartiles

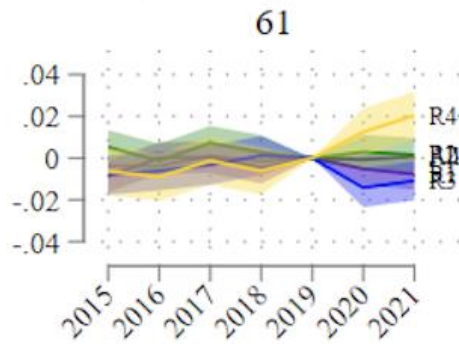
a) Public pension

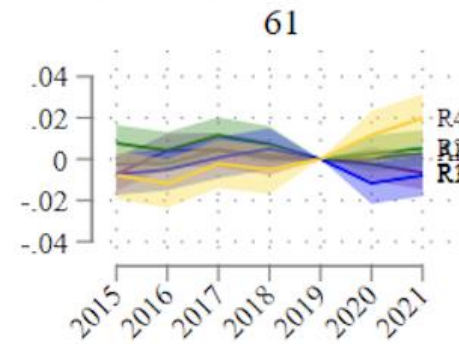
b) Other pension

c) Employment (earnings > 0)

d) Employment (earnings > 1PBA)

— R1

— R2

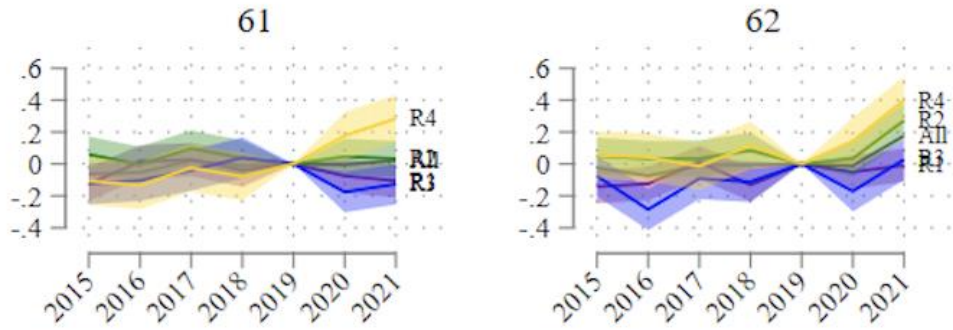
— R3

— R4

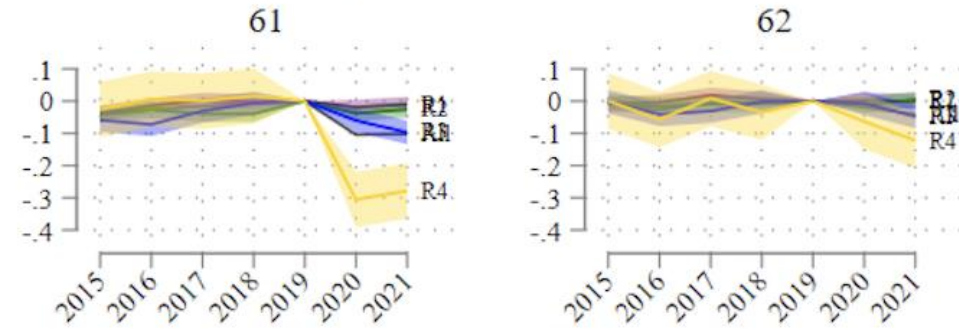
— A11

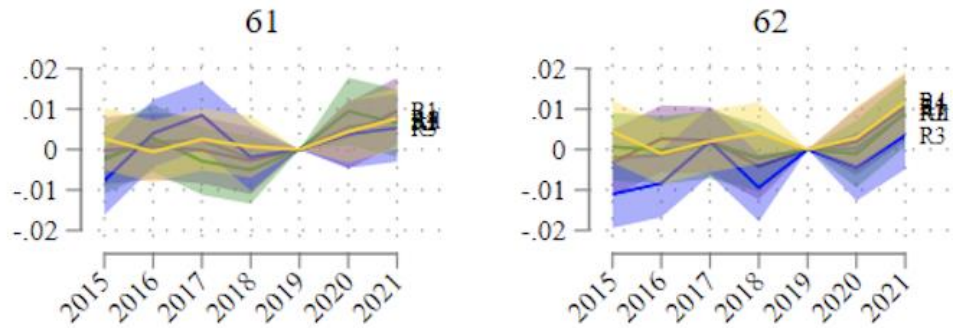
e) Labor income

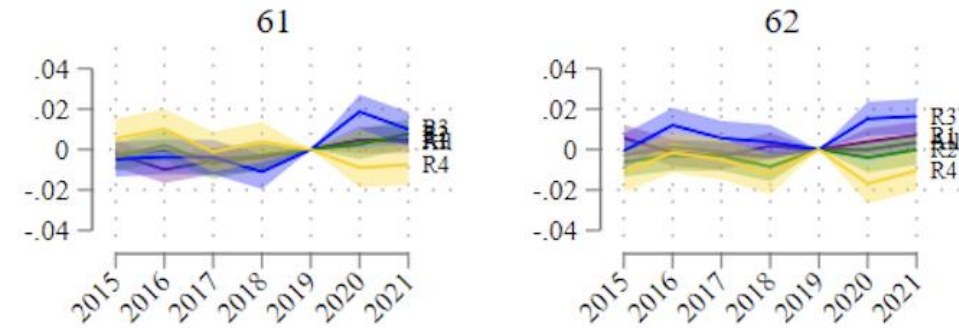
f) Disposable income

g) Sickness

h) Disability

— R1 — R2 — R3 — R4 — All

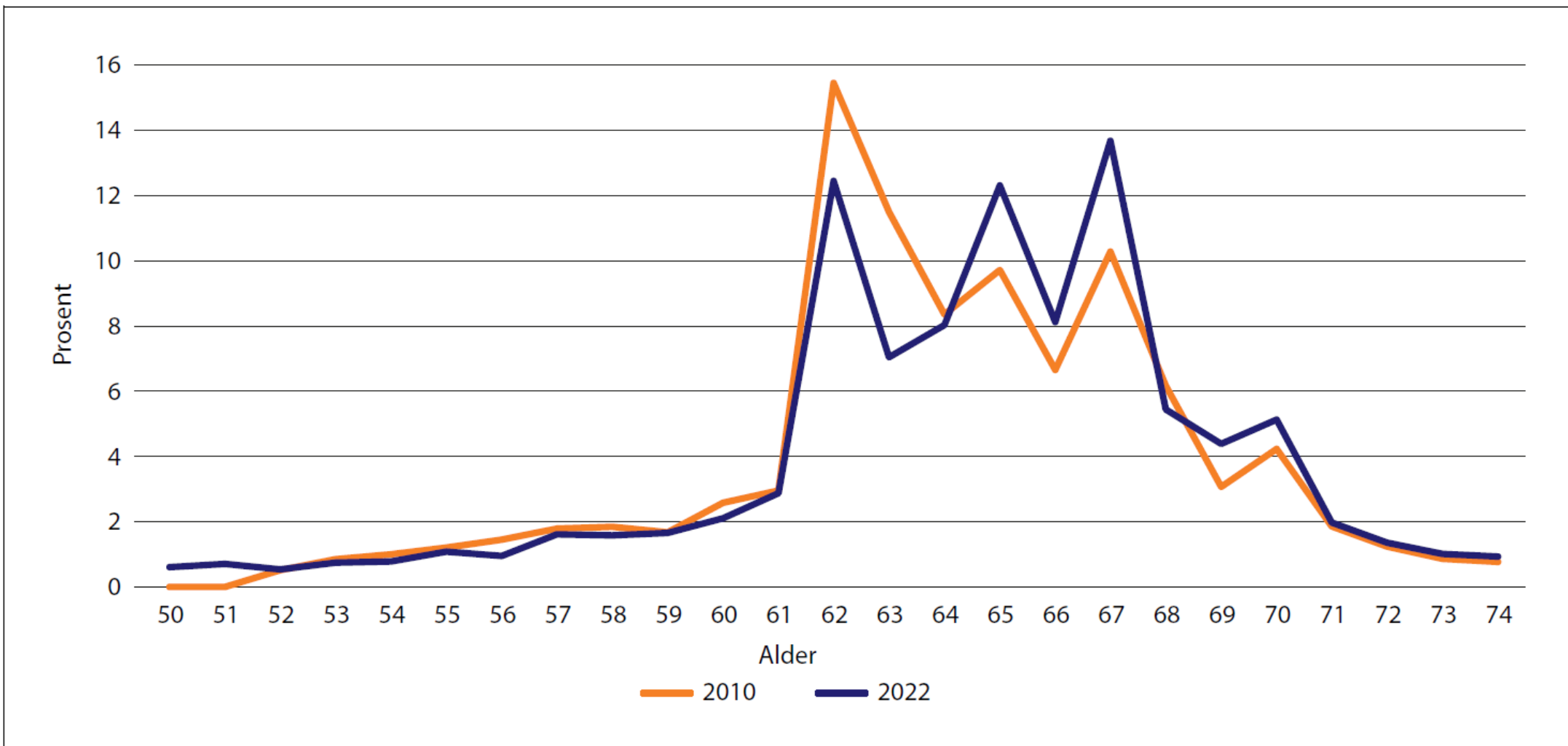
OPPSUMMERING OG DISKUSJON

- Økt nedre uttaksalder i Sverige har ført til:
 - 10 prosentpoeng nedgang i uttak ved 61
 - Og 4 prosentpoeng nedgang ved 62
 - Noe økning i sysselsetting, spesielt hos personer med lav inntekt eller høy sannsynlighet for tidlig uttak
 - Mye av sysselsettingseffekten drevet av utsatt avgang til 62
 - Kraftig nedgang i disponibel inntekt ved alder 61, tilnærmet 0 ved alder 62
 - Noe økning i andel med sykefravær – konsekvens av økt arbeidsmarkedsdeltakelse?
- Redusert tidliguttak
 - Nøytralt for offentlige finanser
 - Gir høyere senere pensjonsnivå
- Effekt på arbeidstilbud og konsekvenser for andre velferdsordninger virker begrenset
- Høyere tidliguttak i Norge – større effekt
- Åpne spørsmål: Hva vil skje ved de andre aldersgrensene? Er gradvis økning det samme?

EKSTRAMATERIALE

Figur 4.1 Avgang fra arbeidslivet i 2010 og 2022 etter avgangsalder. Andel i prosent

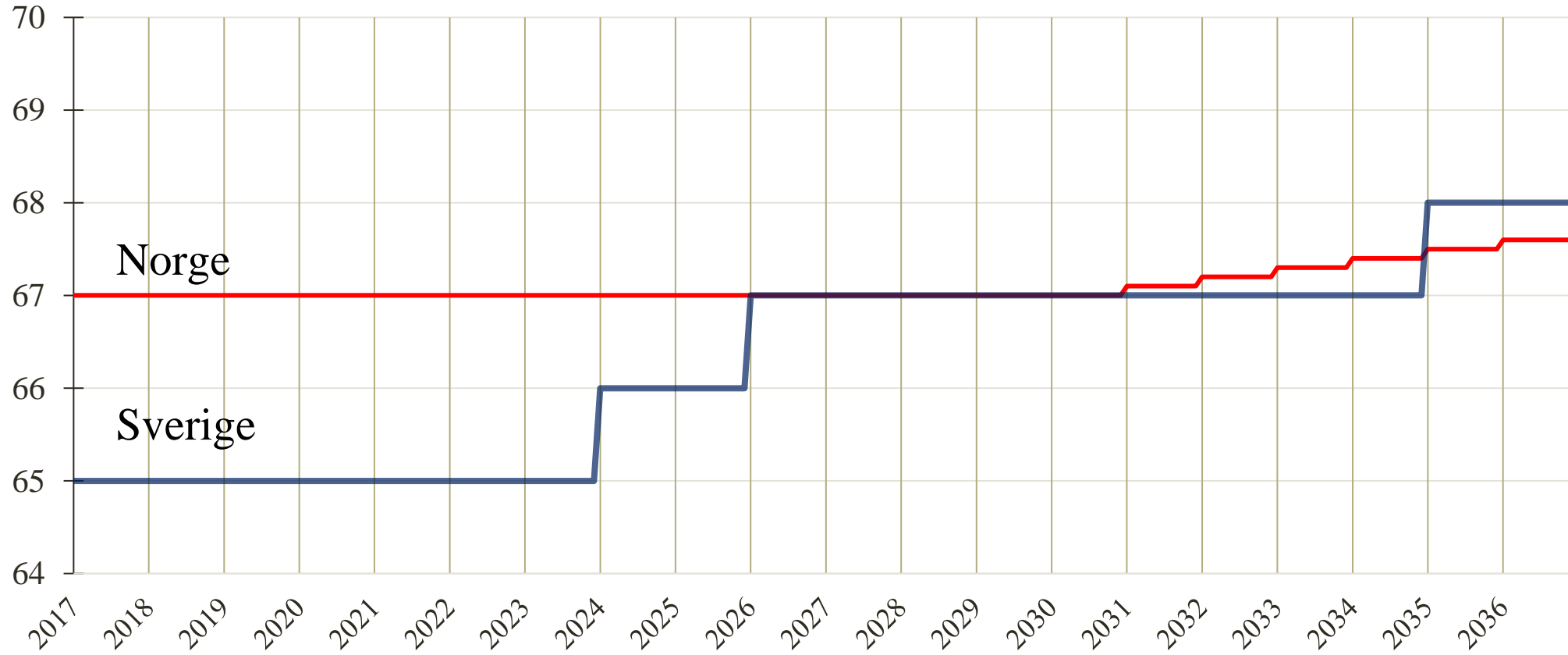
Avgang omfatter også de som har overgang til uføretrygd eller andre helserelevante trygdeytelser.

Kilde: Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Kilde: Meld. St. 6 (2023-2024)

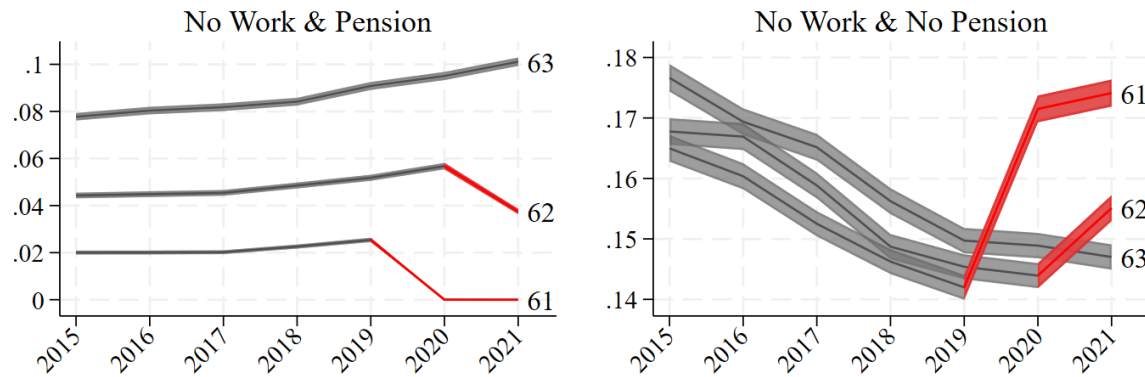
Normert aldersgrense for uttak av alderspensjon

SVERIGE

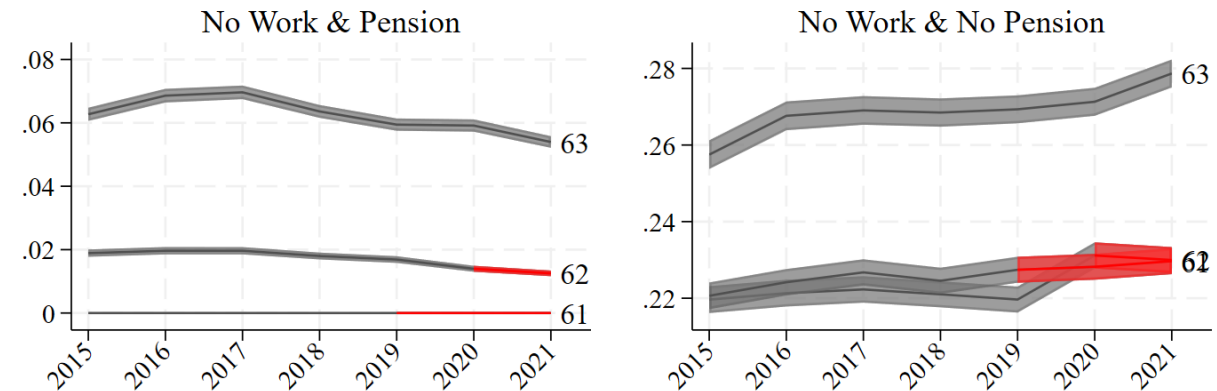
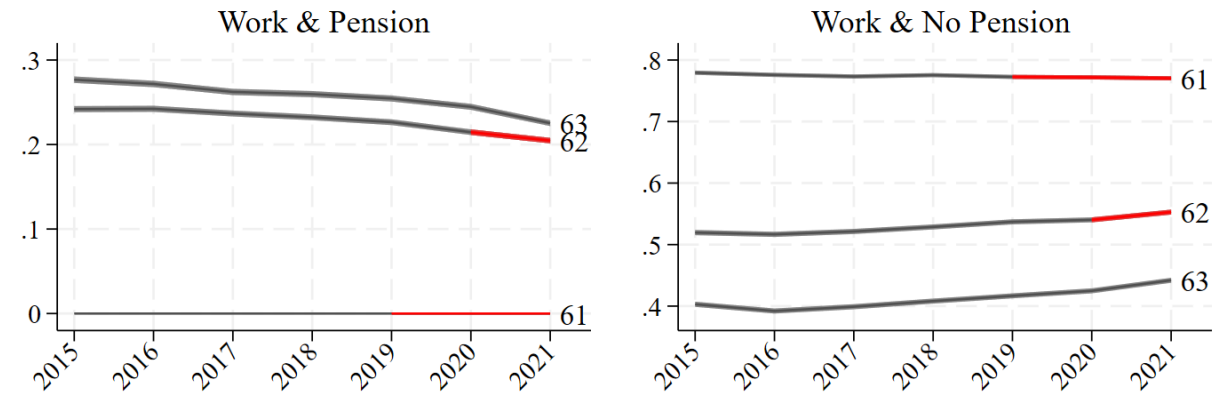
NORGE

Work-Pension combinations

— All

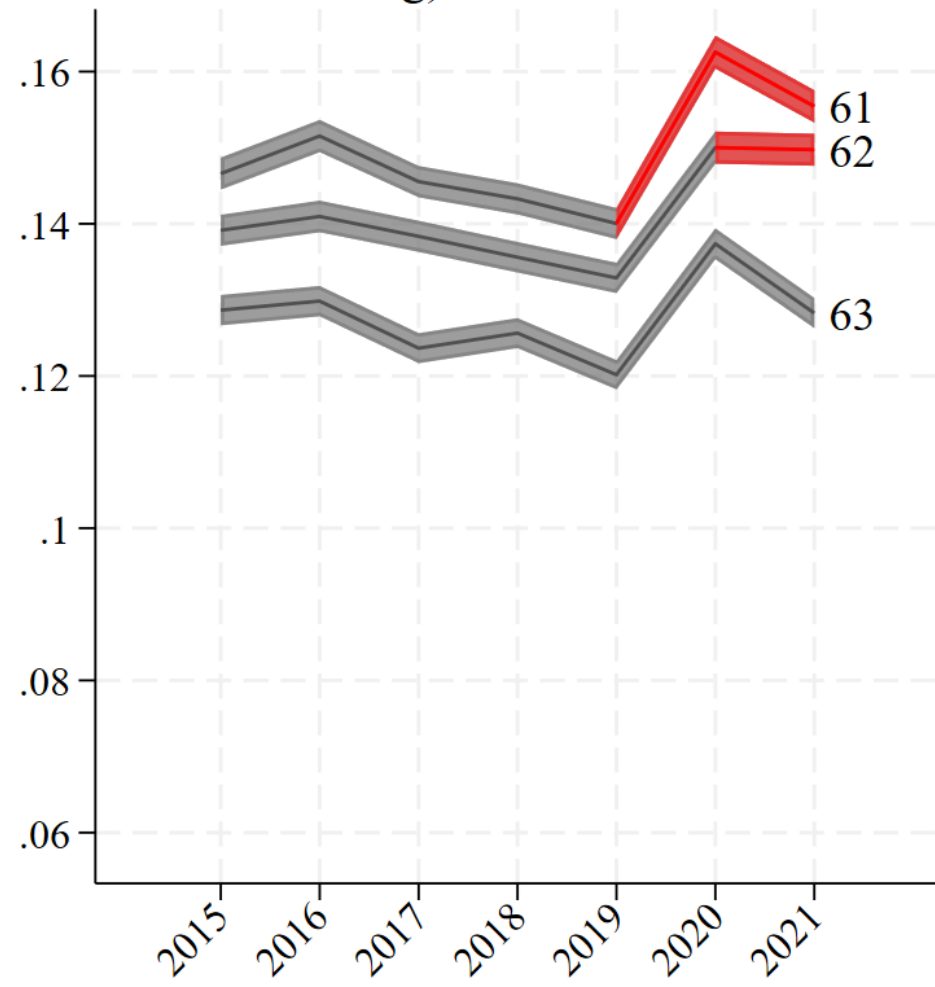
Work-Pension combinations

— All

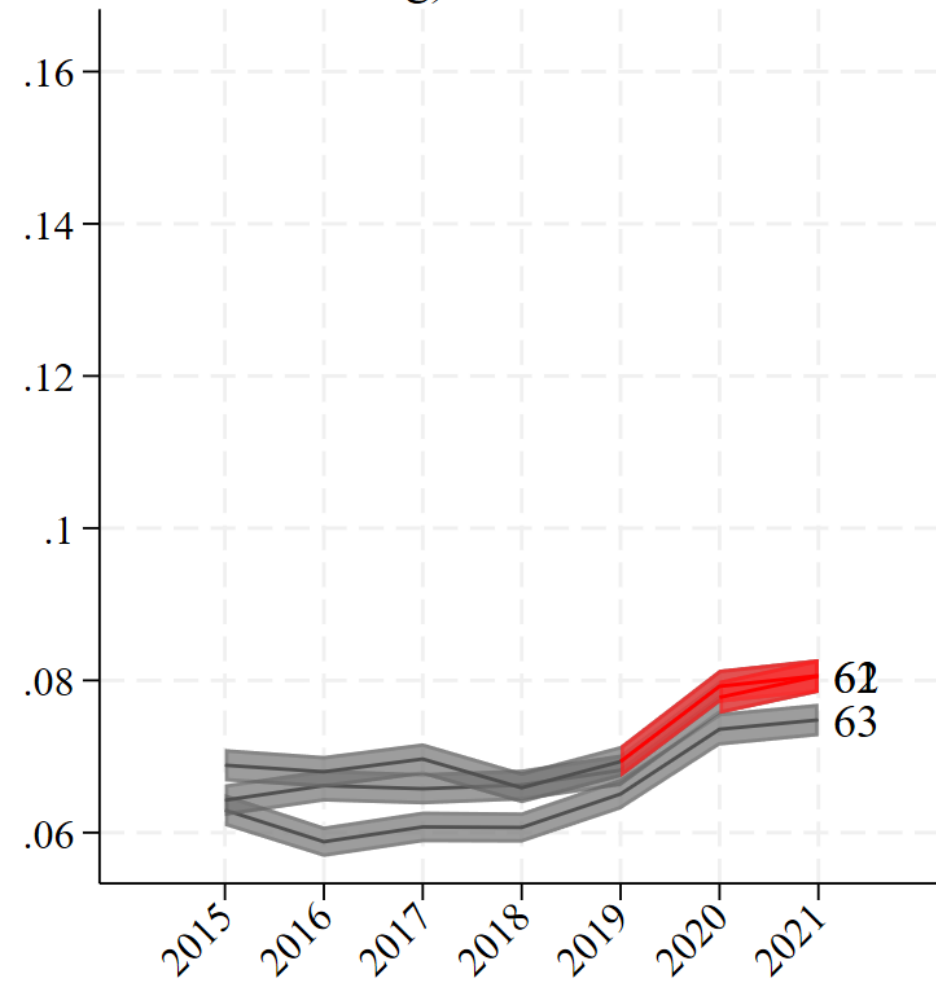
SVERIGE

g) Sickness

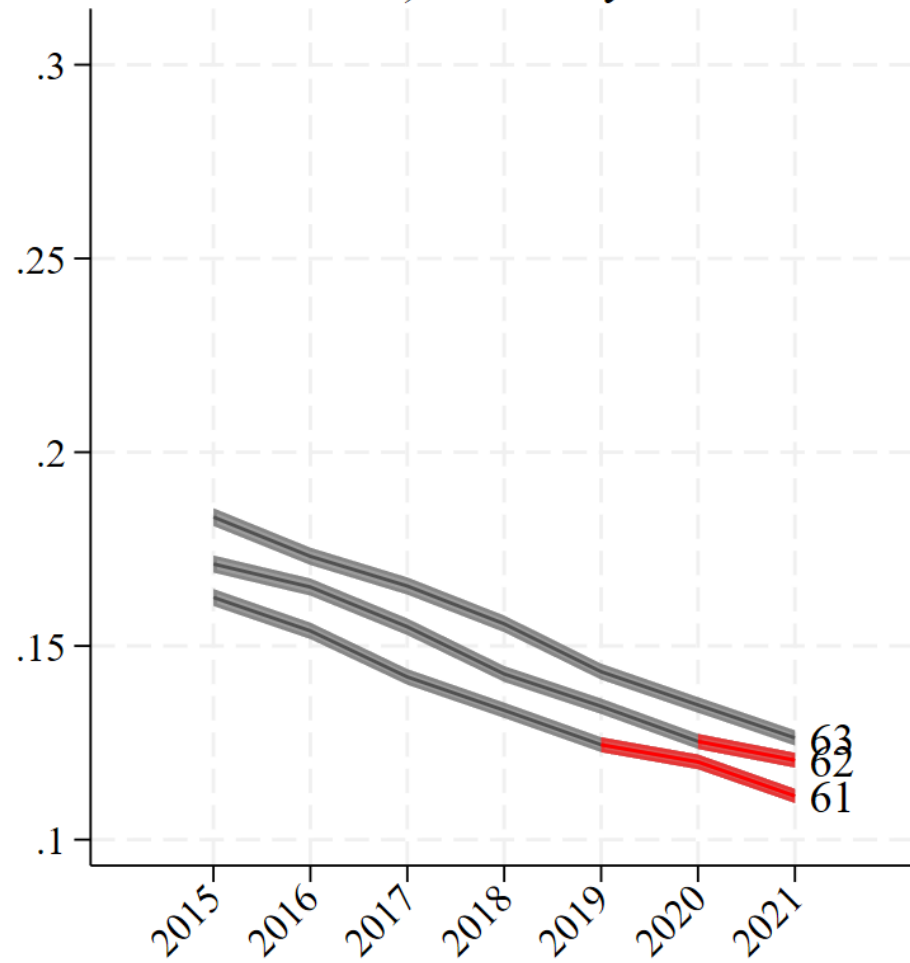
NORGE

g) Sickness

SVERIGE

h) Disability

NORGE

h) Disability

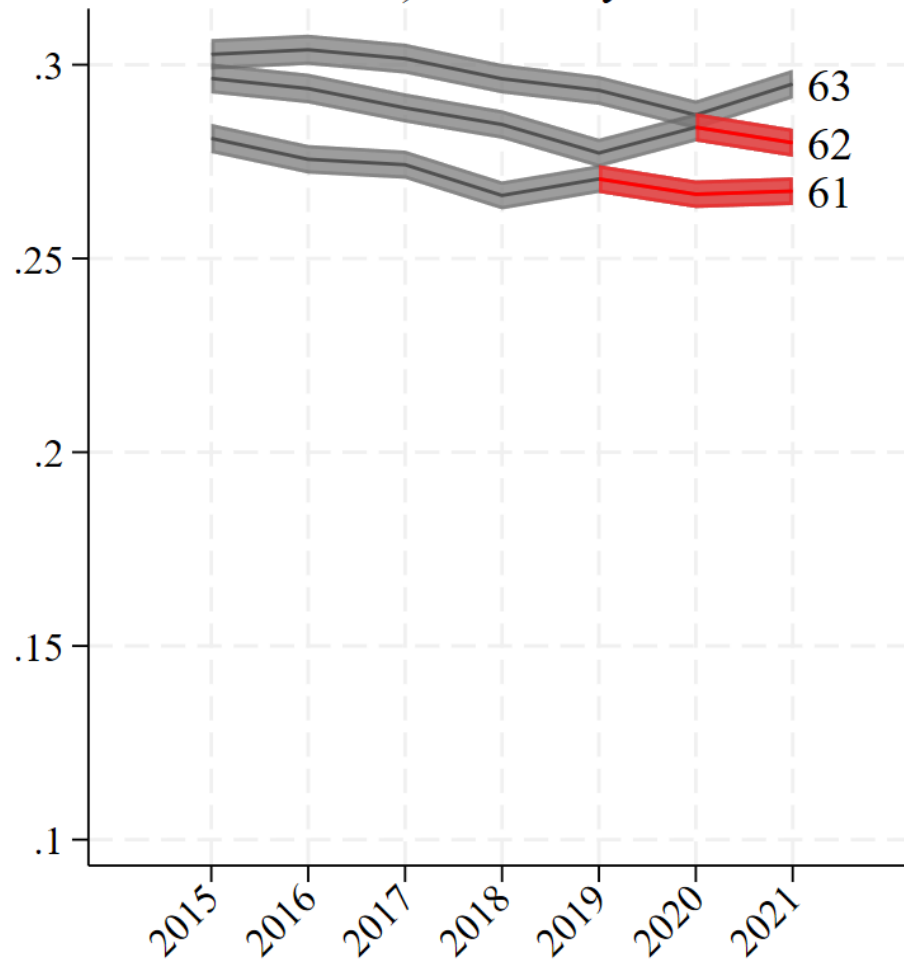

Table 1: Descriptive statistics: Full sample vs 2019 sample

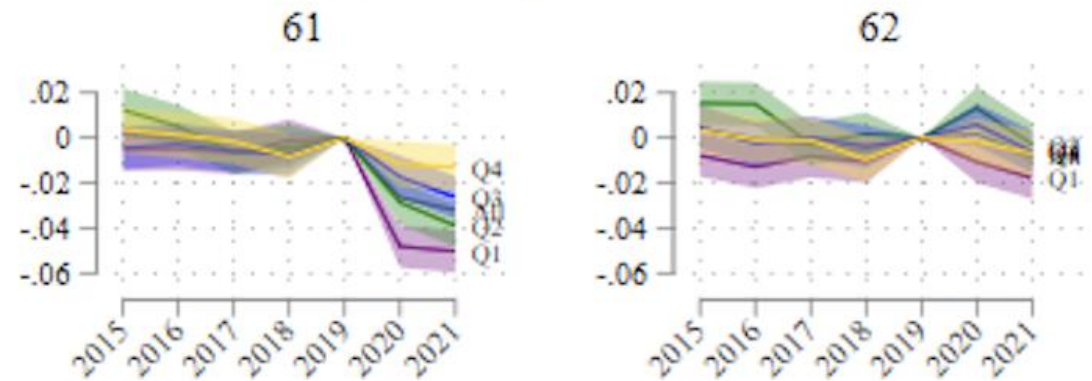
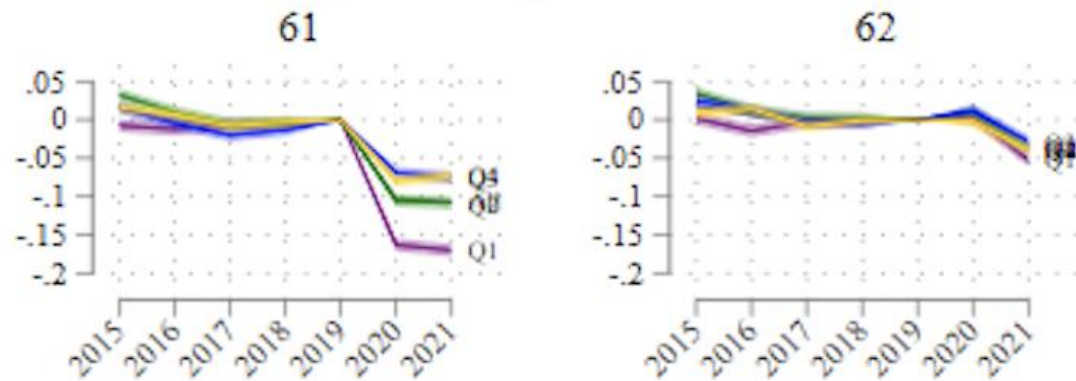
	Year 2019		Full sample	
Claiming public pension	0.18	(0.39)	0.17	(0.37)
Disposable income (winsorized)	478021.31	(900111.06)	484849.62	(2090457.07)
Employment	0.80	(0.40)	0.79	(0.41)
Arcsin labor income	10.72	(5.46)	10.62	(5.51)
Receives sickness benefits (SI)	0.13	(0.34)	0.14	(0.35)
Receives disability insurance (DI)	0.13	(0.34)	0.14	(0.35)
Public pension (SEK)	20311	(50811)	18746	(49435)
Labor income (SEK)	357,258	(353581)	35,1541	(344136)
Receiving private and/or occupational pension	0.22	(0.41)	0.22	(0.41)
Disposable income (SEK)	399,501	(888986)	403,893	(1081323)
Women	0.50	(0.50)	0.50	(0.50)
Age	62.00	(0.82)	61.99	(0.82)
Small towns/rural area (15-40k)	0.19	(0.40)	0.20	(0.40)
Medium cities (40-200k)	0.51	(0.50)	0.51	(0.50)
Large cities (>200k)	0.30	(0.46)	0.29	(0.45)
Observations	333,786		2,317,401	

Note: This table presents descriptive statistics for the full sample covering the entire Swedish population aged 61-63 from 2015 to 2021, and compares it with a sub sample of individuals in year 2019, one year before the implementation of the early claiming age reform. Standard deviations are in parentheses.

Disposable income quartiles

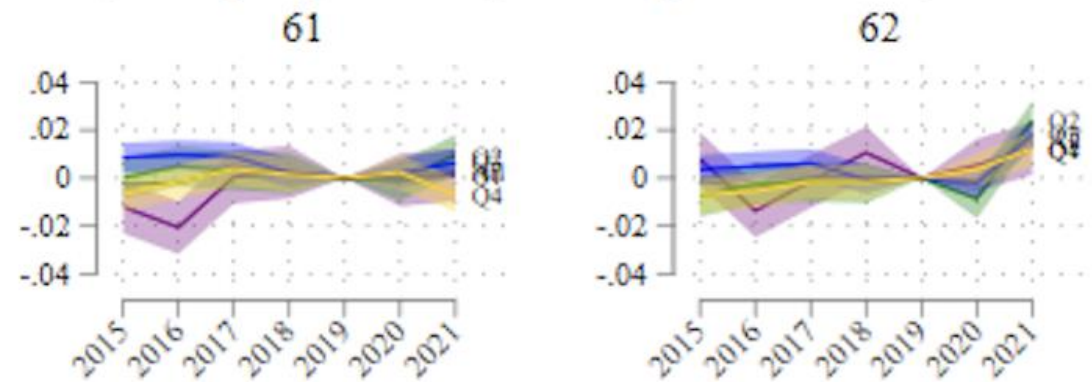
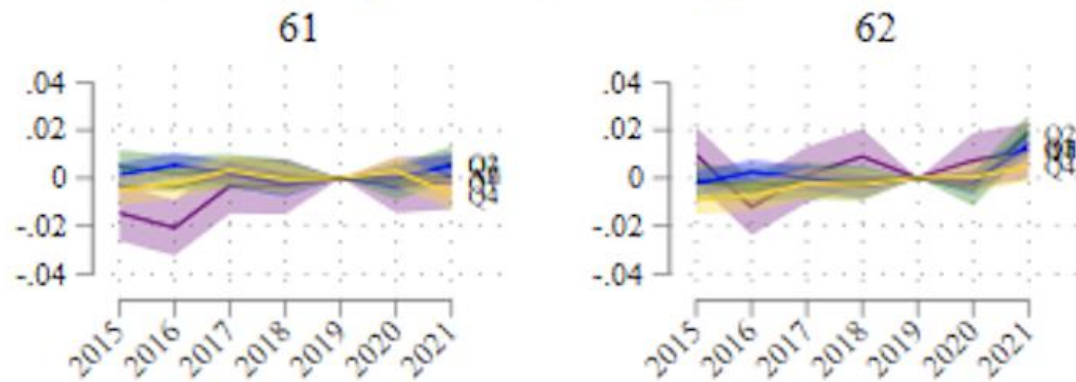
a) Public pension

b) Other pension

c) Employment (earnings > 0)

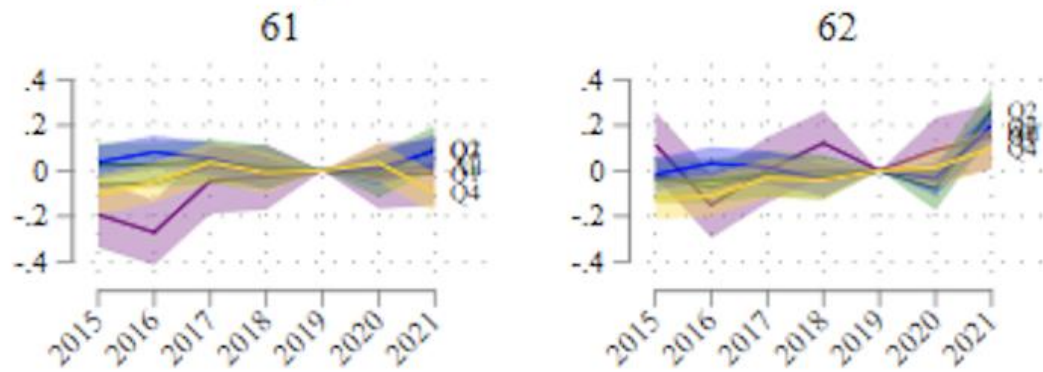
d) Employment (earnings > 1PBA)

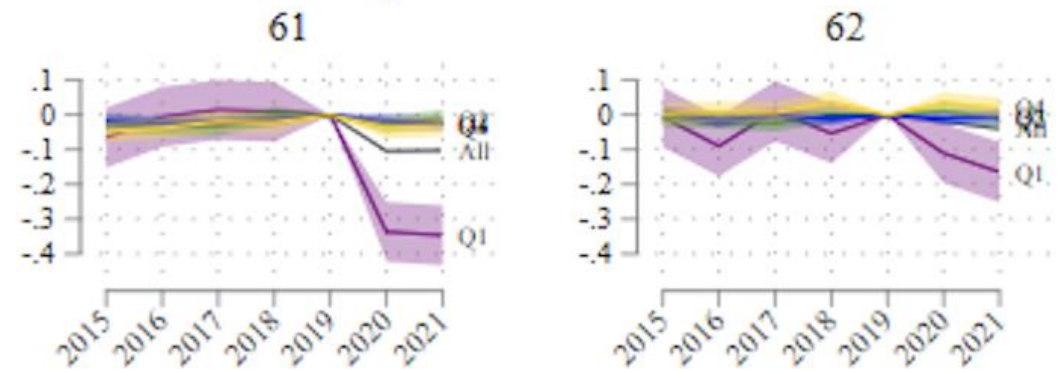
— Q1 — Q2 — Q3 — Q4 — All

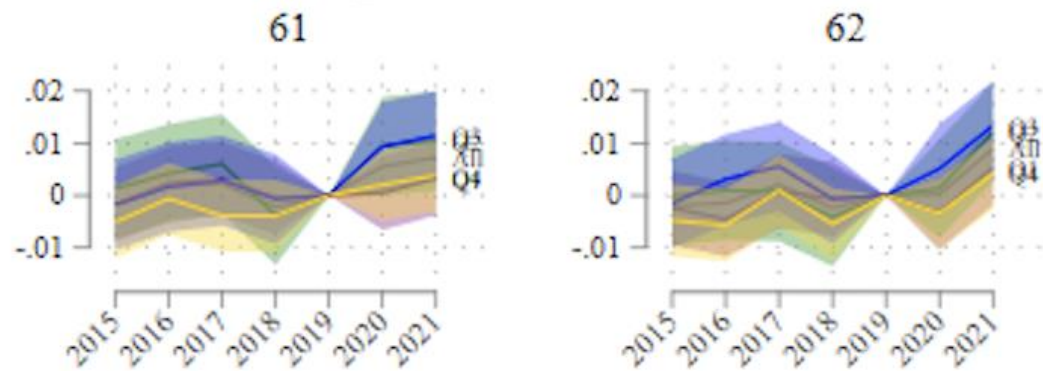
e) Labor income

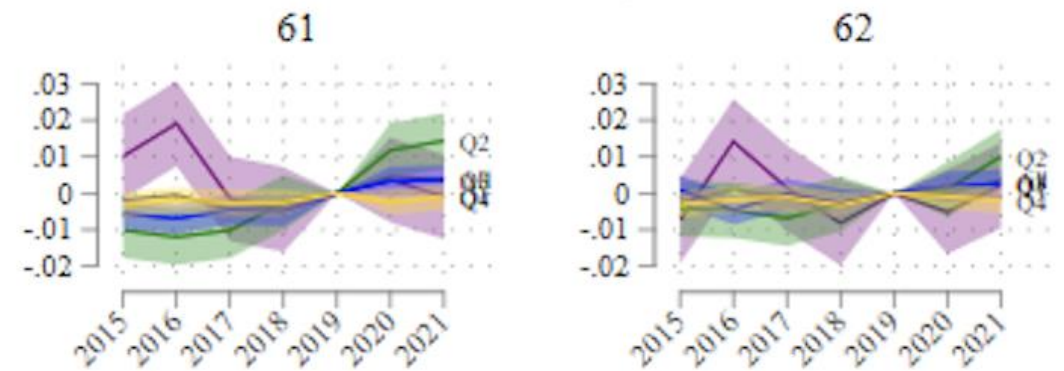
f) Disposable income

g) Sickness

h) Disability

— Q1 — Q2 — Q3 — Q4 — All

